

*Михальчук Л.О.,
учениця 11 класу Відокремленого підрозділу “Науковий ліцей”
Державного університету “Житомирська політехніка”
Науковий керівник: Циганенко-Дзюбенко І.Ю.,
вчитель біології Відокремленого підрозділу “Науковий ліцей”,
аспірант, асистент кафедри наук про Землю,
керівник центру наукового розвитку учнів та молоді «EcoYouth»
Державного університету «Житомирська політехніка»
Mykhalchuklesa@gmail.com*

ЕКОЦИД - ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Збройний конфлікт, як правило, приносить великі людські та матеріальні втрати. Агресія проти України, включає вторгнення на суші, в морі та в повітрі, з використанням важкого озброєння, такого як далекобійна артилерія, ракети, військовоморські кораблі й військова авіація. Внаслідок цього насильства є втрати серед мирного населення, а також збитки для навколишнього природного середовища та природної спадщини України. Війна призводить до серйозного забруднення водою, ґрунту та повітря, а також до викидів парникових газів. Особливо актуальним стає питання про те, що відбувається з навколишнім середовищем, коли велика промислово розвинена країна втягується у війну. На жаль, Україна на власному досвіді яскраво демонструє ці наслідки внаслідок війни з росією.

Прямий вплив полягає у руйнуванні екосистем внаслідок вибухів. Руйнування середовища та шумове забруднення в житлових районах негативно впливають на розмноження видів. Крім того, снаряди та забруднення від вибухів військової техніки повністю руйнують екосистему. Розірвані патрони та горіння неметалевих частин військової техніки забруднюють ґрунт та воду токсичними металами та елементами. Крім того, велика кількість металевого сміття розкидана по лісах.

Стан навколишнього природного середовища в районі активних бойових дій свідчить про наявність промислових підприємств, включаючи атомні електростанції, порти, склади небезпечних відходів, хімічні та металургійні заводи. Також зафіксовані пожежі на нафтобазах, АЗС та полігонах, а також пошкодження об'єктів тепло- та водопостачання, таких як каналізаційні насосні станції, фільтрувальні станції та водокачки. Повна оцінка завданих збитків стане можливою лише після завершення активних бойових дій, а їх наслідки відчуватимуть українці ще протягом багатьох років.

Проте на сьогоднішній день маємо слабку реалізацію мотиваційної функції економічних інструментів до впровадження екологізації виробництва. Обсяги надходжень від екологічних платежів не забезпечують покриття витрат на природоохоронні заходи. Спостерігається недостатня можливість практичного застосування економічних механізмів через незадовільний стан технічної бази тощо. Тому задля подолання екологічних проблем в Україні слід звернути увагу на більш ефективне використання економічних інструментів, які б спрямовували підприємців на мотивацію або примус до планування й фінансування природоохоронних заходів.

Також це можуть бути відповідні методи оподаткування, митної політики, кредитування, субсидування, надання дотацій і пільг, накладення штрафів тощо. Розглянемо основні інструменти, які можуть дозволити досягти позитивних результатів в екологічному просторі. Основним економічним інструментом регулювання поведінки економіко-екологічних систем є екологічний податок, який має виконувати стимулюючу роль у забезпеченні динамічної рівноваги. Система екологічного оподаткування повинна бути гнучкою. В її основі мають бути диференційовані тарифи, а ставки податків розраховуватися на підставі розміру можливого збитку, заподіяного навколишньому середовищу. «У деяких випадках найбільш вдалою податковою екологічною структурою може бути система платежів, які покривають широку різноманітність рішень чи заходів. Для цього необхідно створити тісний зв'язок між екологічним податком та тими рішеннями, що мають значний вплив на досягнення певної екологічної мети».

Доля України після завершення конфлікту значною мірою буде залежить від збереження її природних ресурсів. Важливо зрозуміти, що війна має надзвичайно шкідливий вплив на навколишнє середовище, який вимірюється не тільки руйнуванням та забрудненням екосистеми, але й включенням агресором до воєнних цілей ядерної інфраструктури країни. Ця потенційна небезпека масштабується великою світовою загрозою і вимагає розробки алгоритму дій для міжнародних безпекових інституцій

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Kireitseva, H., Demchyk, L., Paliy, O., & Kahukina, A. (2023). Toxic impacts of the war on Ukraine. *International Journal of Environmental Studies*, 80(2), 267–276. <https://doi.org/10.1080/00207233.2023.2170582>
2. Хом'як І. В., Брень А. Л., Медвідь О.В., Хом'як А.К., Максименко І.Ю. Динаміка рослинності суходолу та території кар'єрів як модель постмілітарного відновлення дикої природи. *Український журнал природничих наук*. 2023. Вип. 5. С.61-69